

**Exam. Code : 108104
Subject Code : 2667**

**Bachelor of Fine Arts (Specialization of Painting)
4th Semester**

ESL-222 : ENVIRONMENTAL STUDIES-II

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

Note :—Section A : (15 marks) :It consists of five short answer types questions. Candidates are required to attempt any three questions, each question carries 5 marks. Answer to any of the questions should not exceed 2 pages.

Section B : (20 marks) :It consists of four essay type questions. Candidates are required to attempt any two questions, each question carries 10 marks. Answer to any of the questions should not exceed 4 pages.

Section C : (15 marks) :It consists of two questions. Candidates are required to attempt any one question, each question carries 15 marks. Answer to the question should not exceed 5 pages.

SECTION—A

1. What are the consequences of Landslides ? Give its mitigation measures.
2. Discuss issues related to biodiversity at global level.
3. What do you understand by term 'Entrepreneurship development' ?
4. What is HIV/AIDS ? What are the precautionary measures for HIV/AIDS ?
5. Give a brief note on *ex situ* conservation of biodiversity.

SECTION—B

1. What are the effects and control measures of Noise pollution ?
2. Write a note on 'Consequences of population explosion'. What are different family welfare programmes ?
3. What are the qualities of a good entrepreneur ? Mention the steps to be followed for opening an enterprise.
4. What is MSW ? How can the solid waste be handled ?

SECTION—C

1. Give definition, causes, effects and control measures of soil pollution.
2. What is Motor Vehicle Act, 1988 ? What are the responsibilities of public under this Act ?

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਭਾਗ ਉ : ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 5 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 2 ਪੇਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। (15 ਅੰਕ)

ਭਾਗ ਅ : ਇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਲੇਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 4 ਪੇਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। (20 ਅੰਕ)

ਭਾਗ ਦ : ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 5 ਪੇਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। (15 ਅੰਕ)

ਭਾਗ—੮

1. ਭੁਚਾਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕੀ ਹਨ ? ਇਸਦੇ ਨਿਯੁਨੀਕਰਨ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ।
2. ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੈਵ ਵਿਵਿਧਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

3. ਸ਼ਬਦ 'ਉਦਮਿਤਾ ਵਿਕਾਸ' ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
4. ਐਚ. ਆਈ. ਵੀ./ਏਡਜ਼ ਕੀ ਹੈ ? ਐਚ. ਆਈ. ਵੀ./ਏਡਜ਼ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਾਲੇ ਉਪਾਅ ਕੀ ਹਨ ?
5. ਜੈਵ ਵਿਵਿਧਤਾ ਦੀ ਐਕਸ-ਸੀਟੂ (ex situ) ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸੰਖਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-ਆ

1. ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਉਪਾਅ ਕੀ ਹਨ ?
2. 'ਆਬਾਈ ਵਿਸਫੋਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਿਵਾਰਕ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀ ਹਨ ?
3. ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਦੇ ਗੁਣ ਕੀ ਹਨ ? ਕਿਸੇ ਉਦਮ ਨੂੰ ਖੇਲ੍ਹਣ ਲਈ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
4. ਐਮ. ਐਸ. ਡਬਲਯੂ. ਕੀ ਹੈ ? ਠੋਸ ਰਹਿੰਦ-ਖੂਹਦ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

ਭਾਗ-ਬ

1. ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ।
2. ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 ਕੀ ਹੈ ? ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਕੀ ਹਨ ?

(Hindi Version)

ਨੋਟ :- ਭਾਗ ਕ : ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ। ਪਰੀਕਸ਼ਾਰੀ ਕੋਈ ਤੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਤੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਹਨ 5। ਪ੍ਰਤੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਤਰ 2 ਪੂੰਛਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਨ ਹੋ। **(15 ਅੰਕ)**

ਭਾਗ ਖ : ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਚਾਰ ਨਿਬੰਧ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਰੀਕਸ਼ਾਰੀ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਤੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ 10 ਹਨ। ਪ੍ਰਤੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਤਰ 4 ਪੂੰਛਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਨ ਹੋ। **(20 ਅੰਕ)**

ਭਾਗ ਗ : ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਰੀਕਸ਼ਾਰੀ ਕੋਈ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਤੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ 15 ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਤਰ 5 ਪੂੰਛਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਨ ਹੋ। **(15 ਅੰਕ)**

ਭਾਗ-ਕ

1. ਭੂਸਥਲਨ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮ ਕਿਥੋਂ ਹਨ ? ਇਸ ਦੇ ਨਿਊਨੀਕਰਣ ਤਥਾਂ ਦੇ ਬਤਾਏ।
2. ਵੈਖਿਕ ਸ਼ਰਾਬ ਪਰ ਜੈਵ ਵਿਵਿਧਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੁਦੂਰੋਂ ਪਰ ਚੰਚਾ ਕਰੋ।
3. ਸ਼ਬਦ 'ਉਦਮਿਤਾ ਵਿਕਾਸ' ਦੇ ਆਪ ਕਿਥੋਂ ਹਨ ?
4. ਏਚਆਈਵੀ/ਏਡਸ ਕਿਥੋਂ ਹਨ ? ਏਚਆਈਵੀ/ਏਡਸ ਦੇ ਲਿਏ ਏਹਤਿਧਾਰੀ ਤਥਾਂ ਦੇ ਬਤਾਏ।
5. ਜੈਵ ਵਿਵਿਧਤਾ ਦੇ ਏਕਸ ਸੀਟੂ (ex situ) ਸੰਰਕਣ ਪਰ ਏਕ ਸੰਖਿਤ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-ਖ

1. ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਔਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਦੇ ਉਪਾਅ ਕਿਥੋਂ ਹਨ ?
2. 'ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਸਫੋਟ' ਦੇ ਪਰਿਣਾਮ ਪਰ ਏਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। ਵਿਭਿੰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਾਣ ਕਾਰਕ੍ਰਮ ਕਿਥੋਂ ਹਨ ?
3. ਏਕ ਅਚਲੇ ਉਧਮੀ ਦੇ ਗੁਣ ਕਿਥੋਂ ਹਨ ? ਏਕ ਉਧਮ ਦੇ ਖੋਲੋਨੇ ਦੇ ਲਿਏ ਅਨੁਸਾਰਣ ਕਿਏ ਜਾਨੇ ਵਾਲੇ ਚਰਣਾਂ ਦੇ ਉਲਲੇਖ ਕਰੋ।
4. ਏਸ.ਡਬਲਯੂ. ਕਿਥੋਂ ਹਨ ? ਠੋਸ ਕਚਰੇ ਦੇ ਕੈਂਸੇ ਸੰਭਾਲਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

ਭਾਗ-ਗ

1. ਮਿਟਟੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਔਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਦੇ ਉਪਾਅ ਕਿਥੋਂ ਹਨ।
2. ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1988 ਕਿਥੋਂ ਹਨ ? ਇਸ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਨਤਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਕਿਥੋਂ ਹਨ ?